

Posudek na dizertační práci „Lokalizační data mobilních telefonů: možnosti využití v geografickém výzkumu“ autora Mgr. Jakuba Nováka předloženou k obhajobě na Katedře sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty UK v Praze.

Disertační práce Mgr. Jakuba Nováka se zaměřuje na studium možností využití lokalizačních dat mobilních telefonů v geografickém výzkumu. Vzhledem k tomu, že jde o nové téma v české geografii, autor v první části práce věnuje poměrně velký prostor rozsáhlé diskusi teoretických i praktických problémů spojených s problematikou. Rychlý technologický rozvoj v oblasti komunikace prostřednictvím mobilních telefonů spojený s masivním rozšířením mobilních telefonů mezi nejširší vrstvy obyvatelstva a skutečností, že velká část lidí má svůj mobilní telefon neustále při sobě, s sebou přinesl možnost, která by kdykoliv v minulosti byla považována za námět pro sci-fi, totiž možnost monitorovat pohyb jednotlivců v čase a prostoru. Autor ve své práci postupně porovnává možnosti lokalizace jednotlivců prostřednictvím lokalizace jejich mobilních telefonů s jinými možnostmi, jak lze zjišťovat informace o pohybu jednotlivce v čase a v prostoru. V další fázi se autor zaměřuje na specifické problémy lokalizace prostřednictvím lokalizace mobilních telefonů, včetně technické stránky týkající se přesnosti a spolehlivosti měření, stejně jako legislativních a etických problémů, které mohou být spojeny se shromažďováním takových lokalizačních údajů.

Ve druhé části práci se autor věnuje dvěma empiricky založeným testům použitelnosti metody lokalizace jedinců prostřednictvím lokalizace jejich mobilních telefonů. Konkrétně užívá data o pohybu mobilních telefonů vzorku klientů telekomunikační společnosti pro klasickou geografickou úlohu - vymezení sociálně geografických regionů v Estonsku a data získaná na malém vzorku mladých profesionálů žijících v Praze kombinující informace o pohybu telefonů s informacemi z následného face-to-face interview s jejich vlastníky k analýze prostorové mobility a jejich podmíněností u specifických sociálních skupin. Obě empirické studie zdařile ukazují silné a slabé stránky metodologie a realisticky naznačují cestu k jejich dalšímu praktickému užití.

Celkově hodnotím práci velice vysoko. Otevřeně a rád přiznávám, že mě po delší době práce oponenta bavila, možná i proto, že jsem se při jejím čtení dozvěděl i leccos, co jsem už předtím nečetl v několika různých variantách. V každém případě se jedná o jednu z nejlepších prací, kterou za několik posledních let v roli oponenta četl. Text má logickou strukturu, důsledně postupuje od teorie k formulování smysluplných hypotéz a jejich empirickému ověřování. Autor prokazuje přehled v teorii, invenci při formulování hypotéz a preciznost v analýze. Analýza dat je velmi korektní, výborně dokumentovaná kvalitními grafy a mapkami. Nejvíce si cením realističnosti autora při hodnocení výsledků analýz. Lidé, kteří přicházejí s novými postupy, metodami nebo technikami zpravidla propadají pokušení nekriticky vyzdvihovat jejich silné stránky a zamlčovat nedostatky – tento přístup u autora vůbec nepozorují. O to jsou ovšem jeho argumenty pro použití lokalizačních dat mobilních telefonů v geografickém výzkumu věrohodnější. Text disertace mě přesvědčil, že se jedná o velice perspektivní metodologii a nezbyvá jen doufat, že se jejímu rozvíjení v české geografii bude autor dále věnovat.

K textu mám jen tři drobné výhrady, které uvádím v následujícím výčtu jako připomínku toho, že nic nebývá dokonalé:

Str. 5 – nemyslím si, že pro Sorokina (a ani další sociology) představují prostorové pohyby jednu ze „stěžejních součástí horizontální mobility“

Str. 11 – místo „Giddense“ má být „Giddens“ = překlep

Str. 22 - místo „Lui“ má být „Liu“ = překlep

Po přečtení disertace ji jednoznačně doporučuji k úspěšné obhajobě. Pokud existuje nějaký způsob, jak autora disertace ocenit mimořádným způsobem (cena...), doporučuji takové ocenění udělit.

V Praze, 14.5. 2010

Tomáš Kostecký